

Младите во образовниот процес: Поттикнување на општествено корисни проекти и активности во склоп на образовниот систем

Образовниот систем на една земја ја игра клучната улога во развојот на децата, адолсцентите и младите. Имајќи предвид дека образованието е процес со кој општеството ги пренесува акумулираните вештини, знаења и вредности, а воедно и фактот дека децата и младите најголемиот дел од својот воспитно-образовен процес го минуваат во образовните институции, односно училиштата, важно е образовниот систем и процес на една земја да ги подготви и поттикне младите да бидат активни граѓани, да размислуваат самосвесно и критички и да бидат општествено ангажирани уште од рана возраст. Од друга страна истиот систем е должен да ги подготви младите за процесот на премин од образование на пазар на труд. Земајќи ги предвид овие две клучни компоненти на образовниот систем Национален младински совет на Македонија предлага неколку клучни дополнувања на нацрт верзијата на Национална стратегија за млади 2016 - 2025, во приоритетната област образование:

- Сегмент 1/Цел 1/Резултат 2

Воведување на програма за општествена активност на учениците;

- Сегмент 3/Цел 1/Резултат 3

Младите се суштински вклучени во процесот на лоцирање на проблеми, нудење на решенија како и самиот чин на носење на одлуката и нивната вклученост е формализирана преку нивните тела.

- Сегмент 1/Цел 1/Резултат 1

Зајакнување на јавно-приватниот дијалог помеѓу формалните образовни институции и бизнис секторот;

- Сегмент 1/Цел 1/Резултат 1

Зајакнување на наставните програми во средните училишта според потребите на пазарот на трудот;

Најнапред би го истакнале проблемот на нискиот степен волонтерска култура меѓу младите во Македонија односно нивната општествена ангажираност. Во таа насока достапни се податоците кои сведочат за недоволна вклученост на учениците во општествено корисни проекти и активности. Кај младите отсутува духот за општествена ангажираност каде само 31% од нив сметаат дека е корисно да се биде општествено активен¹. Исто така, само 12,8% од средношколците во македонија биле инволвирани во волонтерски активности².

Една од причините за ваквата поставеност е тоа што јавниот образовен систем (основно и средно образование) не предвидува програми и акции преку кои самите учениците ќе се активираат во општествено корисни акции и со тоа да имаат можност да влијаат во заедницата.

Оттука, се јавува потребата за реформа во образовниот систем преку воведување на програма за општествена активност на учениците која ќе биде изаботена и имплементирана од страна на образовните институции во соработка со граѓанскиот сектор. Програмата би требало да ги опфаќа споменатите сегменти како промоција на волонтерството односно општествената

¹ <http://www.fes.org.mk/pdf/pub-mk-13.pdf> Стр.16

² <http://www.fes.org.mk/pdf/pub-mk-13.pdf> Стр. 35

ангажираност на младите во заедниците. Ваквата програма би била имплементирана на децентрализиран начин од страна на секое училиште посебно. Како лица задолжени за нејзино следење би биле назначени професори кои ќе го следат прогресот и ангажираноста на учениците.

Затоа предлагаме во сегмент 1, цел 1, резултат 2 да се вметне дополнителна мерка која ќе се однесува на програмата за општествената активност на учениците.

Практикувањето на демократија и развивањето на култура на дебата пак од друга страна е нешто кое треба задолжително да биде во фокусот на образовните институции. Ученичкото и срдношколското здружување сеуште е на многу ниско ниво во Македонија. Најголемиот дел од учениците не се запознаени со средношколско здружување и формите кои постојат затоа ваквото здружување во Македонија не е пракса.³

Во нацрт стратегијата веќе е наведена мерка која се однесува на учеството на младите, односно учениците во креирањето на образовните политики меѓутоа сметаме дека ова учество треба да биде формализирано со цел да биде поодржливо и поафирмативно признаено.

Поради потребата од иницирање на инклузивност во градењето на политики и формализирање на истите предлагаме дополнување во резултатот број 3 од сегментот 3, цел 1 со што истиот би гласел вака „Младите се суштински вклучени во процесот на лоцирање на проблеми, нудење на решенија како и самиот чин на носење на одлуката и нивната вклученост е формализирана преку нивните формално (институционално) признаени тела“.

Како што веќе напоменавме една од основните улоги на образованието е да продуцира квалитетен кадар во согласност со потребите на пазарот на трудот. Меѓутоа состојбите во нашиот пазар на труд укажуваат на сериозни диспропорции во понудата и побарувачката, а тоа се должи на образовниот систем во република Македонија. Во Анализата за потребите од вештини на пазарот на трудот на Агенцијата за вработување работодавците потенцираат дека недостатокот од работна сила во одредени професии се должи на несоодветното работно искуство како и недостатокот од работници со стекнати дополнителни знаења и вештини.⁴

Од овде, сметаме дека е неопходна соработката на образовните институции со бизнис заедницата. Поради тоа посочуваме на потребата од дополнување на сегментот 1, во целта број 1 и резултатот 1 со дополнителни две мерки:

Мерка 5. Зголемена соработка на образовните институции со бизнис заедницата за спроведување на практична настава и воведување на програми базирани на потребите на пазарот на трудот.

Мерка 6. Во соработка со образовните институции, воведување на целосен менторски систем во компаниите за следење и обука на учениците за време на спроведување на практичната настава.

Преку неа секој ученик ќе има задолжителен број на часови на општествена ангажираност кои ќе треба да ги исполни како услов за завршување на своето образование и исто така учество во градењето на образовните политики во рамките на училиштата преку нивните

³ <http://www.soros.org.mk/dokumenti/mof-publikacija-kapitulacija-konfuzija-ili-otpor.pdf> Стр. 44

⁴ <http://www.avrm.gov.mk/content/APV20132014.pdf>

заедници инкорпорирани во едно тело, Унии кои ќе бидат формално признаени како важни чинители во градењето на образовните политики.

Бенефитот од една ваква програма е огромен:

- Ваквата програма ќе поттикне зголемено активирање на учениците и нивно вклучување во општествено корисни иницијативи преку кои тие ќе придонесуваат за заедниците, но и ќе се градат себеси како личности.
- Програмата ќе поттикнува и зголемување на соработка помеѓу училиштата и граѓанските организации.
- Самите учениците ќе бидат поттикнати да истражуваат, да ги бараат своите полиња на интереси што во иднина може да биде од големо значење на нивото понатамошно кариерно насочување

Од друга страна пак бенефитот од соработката помеѓу бизнис секторот и образовните институции реферира на:

- Подобра анализа и поквалитетна прогноза на потребите на пазарот на трудот;
- Создавање на поквалитетен кадар;
- Зголемена лојална конкуренција на пазарот на трудот;
- Полесен премин на младите од образование кон пазарот на трудот.